

ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра педагогіки вищої школи
і освітнього менеджменту

Методичні рекомендації
для організації та проведення
практичної підготовки і стажування магістрантів
спеціальності специфічних категорій
8.18010021 «Педагогіка вищої школи»

Черкаси – 2012

УДК 378.1
ББК 74.484
М - 54

Рецензенти:

Н. О. Терентьєва, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка;

К. М. Гнезділова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту навчально-наукового інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Ухвалено вченою радою
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
(протокол № 1 від 28.08.2012 р.)

М – 54 Методичні рекомендації для організації та проведення практичної підготовки і стажування магістрантів спеціальності специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» [авт.-упоряд. О. Ю. Цимбал] – Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – 32 с.

УДК 378.1
ББК 74.484
М – 54

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Мета й завдання прак підготовки і стажування (виробничої практики).....	5
3. Зміст практичної підготовки і стажування (виробничої практики).....	7
4. Організація практичної підготовки і стажування (виробничої практики).....	10
5. Підбиття підсумків і критерії оцінювання результатів практики.....	15
6. Додатки.....	16

1. Загальні положення

Підготовка фахівців спеціальності специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» здійснюється на основі нормативно-правових документів: Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», ГСВОУ-05 Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи», ГСВОУ-05 Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи», Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», Положення Міністерства освіти і науки України «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», Концепції педагогічної освіти в Україні, Положення Міністерства освіти і науки України «Про організацію науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах». Законом України «Про вищу освіту» визначено: «Магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності...». Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу зумовлює необхідність внесення інновацій у навчально-виховний процес. Вона вимагає від спеціаліста не лише високого рівня інформованості, глибоких знань, ерудиції, професійної компетентності, але й високої загальної культури та педагогічної майстерності.

Магістранти спеціальності специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» у процесі професійної підготовки відповідно до начального плану

мають проходити практичну підготовку і стажування. Вони виконують завдання практики у вищих навчальних закладах I-II та III-IV рівнів акредитації, які дозволяють використовувати набуті знання для формування необхідних професійних знань та умінь у практичній діяльності, засвоїти елементи викладацького досвіду. Студенти магістратури проходять стажування у вищих навчальних закладах на посадах викладачів-стажистів та асистентів після оволодіння нормативною та вибірковою частинами освітньо-професійної програми, тобто завершення циклу теоретичного навчання.

2. Мета й завдання практичної підготовки і стажування (виробничої практики)

Практична підготовка і стажування є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми зі спеціальності специфічних категорій 8.18010021 «Педагогіка вищої школи».

Мета практики – забезпечення закріплення теоретичних знань у галузі навчально-виховної праці, а також набуття практичних навичок цієї роботи.

Завдання практики полягають у:

- безпосередньому ознайомленні магістрантів з формами, методами та засобами викладання дисциплін, а також їхньому практичному застосуванню;
- формуванню у магістрантів творчого підходу до навчально-методичної роботи, наукової праці, потреби у самовихованні, підвищенні своєї кваліфікації;
- здобутті магістрантами професійних якостей майбутнього викладача – вміння готувати лекційний

матеріал з використанням останніх досягнень у даній галузі науки, чітко, доступно, логічно, послідовно викладати цей матеріал студентам, керувати аудиторією тощо;

- формуванні вміння критично оцінювати лекції та семінарські заняття своїх колег та робити на їх основі висновки щодо організації власної викладацької роботи.

Провідне завдання практичної підготовки і стажування – забезпечити адаптацію майбутніх фахівців до професійної діяльності у вищих навчальних закладах.

Відповідно до державних вимог щодо змісту й рівня професійної підготовки випускників магістратури, вони повинні:

➤ вміти застосовувати набуті знання в практичній роботі;

➤ знати основні законодавчі документи, що стосуються системи освіти, права й обов'язків суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів);

➤ розуміти концептуальні основи предмета, його місце в загальній системі знань і цінностей, і в навчальному плані навчального закладу;

➤ враховувати в педагогічній діяльності індивідуальні особливості студентів, включаючи вікові й психологічні;

➤ володіти методами науково-педагогічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів у розвитку особистості;

➤ володіти знаннями курсу, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми, що відповідає рівню підготовленості студентів, їхнім потребам, а також вимогам суспільства.

У процесі практичної підготовки й стажування студенти отримують необхідні для роботи **знання**:

- ✓ сутності процесів навчання й виховання у вищій школі, їх психолого-педагогічних основ;
- ✓ шляхів вдосконалення майстерності викладача й способів самовдосконалення;
- ✓ дидактики навчальної дисципліни;
- ✓ нових технологій навчання;
- ✓ методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення особистості;
- ✓ наукових основ курсу, історії й методології відповідної науки;

уміння:

- ❖ проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;
- ❖ планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу;
- ❖ забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;
- ❖ викладати зміст матеріалу ясно та логічно, опираючись на знання й досвід студентів;
- ❖ відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- ❖ аналізувати навчальну й навчально-методичну літературу та використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- ❖ організовувати навчальну діяльність студентів та учнів, керувати нею й оцінювати її результати;
- ❖ здійснювати науково-дослідну роботу, використовуючи сучасні методи наукового дослідження, оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог;
- ❖ володіти сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації;

- ❖ здійснювати плідну науково-дослідну і науково-педагогічну діяльність.

3. Зміст практичної підготовки і стажування (виробничої практики)

Практиканти мають виконати такі завдання:

1. Ознайомитися із структурою навчального закладу (I-II рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; відділення; спеціальності, за якими здійснюється підготовка фахівців; (III-IV рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; кількість факультетів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців; кількість студентів, що навчаються на конкретному факультеті; назви профільних кафедр факультету (результати ознайомлення подати у щоденнику педагогічних спостережень).
2. Вивчити побудову навчального плану з однієї спеціальності: загальна кількість годин; кількість годин (у відсотковому відношенні), що відводиться на певні цикли дисциплін; кількість заліків і екзаменів, що їх мають скласти студенти за весь період навчання у вищому навчальному закладі (мати копію навчального плану) Ознайомитися з особливостями моделювання графіків навчального процесу та складання розкладу (копію навчального плану з документами з педагогічної практики, а його аналіз – у щоденнику педагогічних спостережень).
3. Ознайомитися із планом роботи закладу (I-II рівнів акредитації), планом роботи факультету та кафедри (до якої прикріплений практикант) (план роботи за індивідуальним завданням методиста додати до документів з педагогічної практики).
4. Ознайомитись із системою виховної роботи із студентами факультету, відділення (на основі

співбесіди із заступником директора (декана) з виховної роботи). Ознайомитись з особливостями діяльності у навчальних закладах молодіжних організацій (план виховної роботи подати у документах з педагогічної практики).

5. Відвідати лекції та практичні (семінарські) заняття провідних викладачів з метою ознайомлення з особливостями прояву ними професіоналізму, педагогічної майстерності (5-6 відвідань), зробити запис їх змісту і ходу та розгорнутий аналіз у відповідності з пропонованими рекомендаціями (додаток Г).
6. Підготувати текст однієї лекції, розробку одного практичного (семінарського) заняття з методичним забезпеченням.
7. Ознайомитись з функціональними обов'язками однієї з посадових осіб навчального закладу за індивідуальним завданням методиста кафедри педагогіки вищої школи й освітнього менеджменту й узгодженістю з магістрантом (викладач, куратор (класний керівник у навчальному закладі I-II рівнів акредитації) і подати у документах з педагогічної практики).
8. Ознайомитись з напрямками діяльності кафедр (циклових предметних комісій у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації).
9. Взяти участь у засіданні циклової комісії, кафедри (якщо такі будуть проводитися за час перебування на практиці) і представити результати відвідування з власним аналізом на сторінках щоденника педагогічних спостережень).
10. Провести тематичний виховний захід із студентами академічної групи, до якої прикріплений.
11. Провести 2-3 лекції, 3-4 семінарських заняття (в залежності від потреб і можливостей).
12. Ознайомитись із особливостями розвитку первинного студентського колективу (студентської академічної

групи): склад, вік, стадія розвитку, особливості взаємин між студентами і керівником групи та ін і представити результати свого вивчення й аналізу на сторінках щоденника педагогічних спостережень.

4. Організація практичної підготовки і стажування (виробничої практики)

На період проходження практичної підготовки і стажування кожен магістрант складає план роботи з дотриманням встановлених норм. Зокрема: **на титульній сторінці** зазначити місце і термін проходження виробничої практики; прізвища, керівників закладу; викладача, який керує навчальною діяльністю, куратора чи класного керівника, до якого прикріплений магістрант, методистів, регламент навчальної роботи закладу; розклад дзвінків (*Додаток А*). Упродовж першого тижня виробничої практики (ознайомчий період) у **плані** на кожний тиждень з визначенням дня необхідно зазначити загальні (уже відомі після спілкування з викладачами та методистами) завдання. При цьому вживати дієслова у формах майбутнього часу («Що зробити?»): відвідати, підготувати, провести бесіду, визначити завдання та ін.).

У плані роботи необхідно залишати місце для фіксування завдань, що впливають з особливостей щоденної навчально-виховної роботи із студентами, з доручень педагогів, методистів. У плані варто фіксувати виконання (чи не виконання) означених завдань.

Зразок планування роботи практиканта подано в *додатку Б*.

Важливим чинником, що має характеризувати ставлення практиканта до виконання завдань виробничої практики, є ведення **педагогічного щоденника**. Це письмова форма саморефлексії, що допоможе магістрантові проаналізувати свою діяльність, визначити допущені помилки та спрогнозувати можливі шляхи їх

подолання або уникнення. Тому у щоденнику має відображатись системність діяльності практиканта, а також рівень сформованості педагогічних умінь, педагогічної культури в цілому. Щоденник має довільну форму. Важливо уникати формалізму (не робити формальні записи за тиждень, констатувати лише які-небудь дії без їх аналізу). У щоденнику практикант має щотижнево давати аналіз результатів своєї роботи, психолого-педагогічну оцінку діям і процесам, з якими стикається у навчальному закладі; сміливо висловлювати своє ставлення до тих чи інших дій педагогів, студентів; аналізувати й оцінювати власні педагогічні дії. Хід і зміст записів у щоденнику має відображати якість виконання завдань виробничої практики (не з позиції фіксації тих чи тих дій, а передусім з погляду змістовності, результативності, ефективності цієї праці, задоволення нею чи незадоволення). Працюючи над змістом щоденника, аналізуйте ті види робіт, які були заплановані – хід і якість їх виконання з необхідним психолого-педагогічним коментарем.

Зразок ведення педагогічного щоденника подано в *додатку Б*.

У процесі підготовки тексту академічної лекції з педагогічної дисципліни потрібно дотримуватися необхідних педагогічних вимог: тема, мета, план, список рекомендованої літератури (з дотриманням правил бібліографічних описів), нові наукові поняття, структурування тексту.

При підготовці плану проведення семінарських (практичних чи лабораторних занять) також необхідно дотримуватися відповідного методичного забезпечення. Зокрема вказується: тема, мета, обладнання, хід заняття, обсяг дидактичного матеріалу.

Розробка виховного заходу із студентами повинна бути узгоджена з куратором групи, має відповідати певним вимогам, мати необхідне методичне забезпечення. передусім це: тема, мета, учасники, обладнання, хід і зміст

заходу, розподіл «ролей» учасників під час підготовки і проведення виховного заходу та інше.

Важливим завданням для практикантів є відвідання навчальних занять педагогів, запис ходу і змісту лекції, практичного (семінарського) заняття, їх педагогічних аналіз. Запис ходу і змісту відвіданого заняття треба вести з дотриманням пропонованої схеми (*Додаток Г*). Безпосередньо на занятті ці записи практикант веде конспективно, нашвидкоруч, але потім більш дбайливо фіксує цей матеріал у педагогічному щоденнику. Спостерігаючи за ходом і змістом відвіданого заняття, варто мати перед собою програму спостереження й аналізу заняття і вже на цій основі робити необхідні записи.

На основі зроблених записів ходу і змісту відвіданого заняття необхідно подати розгорнутий аналіз цього заняття відповідно до рекомендованої програми.

Подасмо програму спостереження й аналізу занять у вищому навчальному закладі, а також схему запису змісту і ходу заняття. Для прикладу подаємо узагальнену схему запису змісту та ходу заняття (*Додаток В*). У ній відображені етапи лекції, (окремо – семінарського заняття й практичного). Особливу увагу слід звернути на використання викладачем на занятті методів і прийомів активізації навчальної діяльності студентів.

При проходженні виробничої практики, практичної підготовки і стажування, магістрант дотримується **змісту завдань** практичної підготовки та стажування, що визначені у Галузевому стандарті підготовки фахівців магістерської спеціальності «Педагогіка вищої школи».

Реалізація фрагменту апріорної дидактичної системи (визначення методів навчання в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту апріорної дидактичної системи (визначення засобів навчання в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту апріорної дидактичної системи (визначення листа основного змісту навчання та структури навчального матеріалу в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту апріорної дидактичної системи (розроблення опорного конспекту в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту апріорної та реальної дидактичної системи (розроблення схеми орієнтовної основи дій в межах теми навчальної дисципліни). (мотивація навчання в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (формування уміння здійснювати діяльність учіння в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (актуалізація настанови щодо діяльності учіння в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (створення умов для здійснювання діяльності учіння в межах теми навчальної дисципліни організація психічної діяльності тих, хто навчається, в умовах засвоєння теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (організація застосування знань тими, хто навчається, в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (контроль результатів та корекція процесу учіння в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (адаптація процедур діяльності учіння до студентів в межах теми навчальної дисципліни).

Реалізація фрагменту реальної дидактичної системи (здійснення функції діяльності навчання в межах теми навчальної дисципліни).

Після завершення практичної підготовки і стажування в **I семестрі** на кафедрі педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту необхідно подати таку документацію:

1. Індивідуальний план роботи із зазначенням виконання запланованих дій і заходів.

2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.

3. План-конспект проведеного практичного (семінарського) заняття з методичним забезпеченням з оцінкою і підписом викладача.

4. Запис ходу і змісту відвіданого заняття (лекції, практичного) та його аналіз.

5. Опис методів контролю результатів та корекції процесу навчання в межах теми навчальної дисципліни. Визначення і обґрунтування інновацій навчання в межах теми навчальної дисципліни.

Після завершення виробничої практики в **II семестрі** на кафедрі педагогіки вищої школи й освітнього менеджменту необхідно подати таку документацію:

1. Індивідуальний план роботи із зазначенням виконання запланованих дій і заходів.

2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.

3. План-конспект прочитаної лекції з оцінкою і підписом викладача.

4. План-конспект проведеного виховного заходу з методичним забезпеченням з оцінкою і підписом класного керівника (куратора).

5. Скласти навчальну (робочу) програму з певної навчальної дисципліни.

5. Підбиття підсумків і критерії оцінювання результатів практики

Підсумкова оцінка за результати практики виставляється наступного тижня після її завершення з урахуванням оцінок за виконання вимог до окремих її складових елементів (ступінь виконання програми практики (50 балів), логічність структури основної частини та її відповідність індивідуальному завданню (25 балів), якість оформлення звіту (25 балів). Оцінка за практику враховується під час призначення стипендії та заноситься в додаток до диплома.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин відраховується з університету.

<i>Університетська шкала оцінювання</i>	<i>Національна шкала оцінювання</i>	<i>Оцінка за шкалою ESTS</i>	<i>Мірило визначення оцінки</i>
90-100	5 (відмінно)	A	Відмінно відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82-89	4 (добре)	B	Дуже добре вище середнього рівня з кількома помилками
75-81		C	Добре – у цілому робота правильно виконана, але має певну кількість грубих помилок
68-74	3 (добре)	D	Задовільно робота непогана, проте зі значною кількістю недоліків
60-67		E	Достатньо – виконання роботи задовольняє мінімальні вимоги
35-59	2 (незадовільно)	EX	Незадовільно – потрібно ще попрацювати й повторно скласти
1-34		F	Незадовільно – необхідна подальша робота з обов'язковим повторним курсом

Зразки оформлення звітних матеріалів практиканта

Титульна сторінка

Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва

Кафедра педагогіки вищої школи
і освітнього менеджменту

**ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ І СТАЖУВАННЯ
(ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ)**

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Напрямок підготовки: 1801 „Специфічні категорії”
Спеціальність: 8.18010021 „Педагогіка вищої школи”

у _____
(назва вищого навчального закладу)

(назва структурного підрозділу)

Керівник стажування
від кафедри педагогіки ВШ і ОМ _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Термін стажування: з _____ по _____

Черкаси – 2012

Перша сторінка

(ВНЗ, у якому практикант проходить стажування)

(кафедра, до якої прикріплений практикант)

Індивідуальний план
практичної підготовки і стажування
магістранта спеціальності
«Педагогіка вищої школи»

(прізвище, ім'я, по батькові)

Черкаси – 2012

Друга сторінка

Ректор (директор) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Декан факультету _____

Викладач _____

Куратор академічної групи _____

Третя сторінка

Розклад дзвінків

Порядок занять	Початок	Закінчення	Тривалість перерви, хв.
1 пара			
2 пара			
3 пара			
4 пара			

Розклад занять (своєї групи)

Дні	Назви предметів			
	1 пара	2 пара	3 пара	4 пара
Понеділок				
Вівторок				
Середа				
Четвер				
П'ятниця				

Четверта сторінка

Список студентів _____ групи *

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дати, оцінки					
1.							
2.							
3.							

*Практикант веде облік успішності студентів певної групи (до якої прикріплений) із своєї дисципліни.

Зразок планування роботи

Дні, дати	Зміст навчально-виховної роботи	Відмітка про виконання
Перший тиждень 6.11.12-11.11.12	<p>1. Ознайомитися із структурою навчального закладу (I-II рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; відділення; спеціальності, за якими здійснюється підготовка фахівців; (III-IV рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; кількість факультетів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців; кількість студентів, що навчаються на конкретному факультеті; назви профільних кафедр факультету.</p> <p>2. Вивчити побудову навчального плану з однієї спеціальності: загальна кількість годин; кількість годин (у відсотковому відношенні), що відводиться на певні цикли дисциплін; кількість заліків і екзаменів, що їх мають скласти студенти за весь період навчання у вищому навчальному закладі.</p>	

<p>Другий тиждень 1 3.11.12-18.11.12</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідати лекції та практичні (семінарські) заняття провідних викладачів з метою ознайомлення з особливостями прояву ними професіоналізму, педагогічної майстерності. 2. Підготувати розробку одного практичного (семінарського) заняття та лекції з методичним забезпеченням. 3. Ознайомитись з функціональними обов'язками викладача, куратора (класного керівника у навчальному закладі I-II рівнів акредитації). 	
<p>Третій тиждень 20.11.12-25.11.12</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись із особливостями розвитку первинного студентського колективу. 2. Провести тематичний виховний захід із студентами академічної групи, до якої прикріплений. 3. Відвідати (провести) 2-3 лекції, 3-4 семінарських заняття 	
<p>Четвертий тиждень 27.11.12-2.12.12</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити й описати методи контролю результатів та корекції процесу навчання в межах теми навчальної дисципліни. 2. Визначити і обґрунтувати інновації навчання в межах теми навчальної дисципліни. 3. Скласти навчальну (робочу) програму з певної навчальної дисципліни. 	

Додаток Б

**Зразок підпису педагогічного щоденника
і можливих записів**

Перша сторінка

(ВНЗ, у якому практикант проходить стажування)

(кафедра, до якої прикріплений практикант)

Педагогічний щоденник
магістранта спеціальності
«Педагогіка вищої школи»
(ПП) _____

Друга сторінка

Перший тиждень 06.11.13-10.11.13

Протягом першого тижня я познайомився з керівництвом навчального закладу _____, визначився з студентською групою, куратором якої є _____. Із журналу групи я дізнався про її склад та маю уяву про успішність студентів. Відвідав шість занять – два семінарські з дисципліни «Теорія і практика освіти», яку я буду викладати з допомогою і під керівництвом викладача _____, та чотири з інших предметів, що викладаються у цій групі.

[Опис структури навчального закладу (I-II рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; відділення; спеціальності, за якими здійснюється підготовка фахівців; (III-IV рівнів акредитації): загальна кількість студентів і викладачів; кількість факультетів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців; кількість студентів, що навчаються на конкретному факультеті; назви профільних кафедр факультету].

[Аналіз побудови навчального плану з однієї спеціальності: загальна кількість годин; кількість годин (у відсотковому відношенні), що відводиться на певні цикли дисциплін; кількість заліків і екзаменів, що їх мають скласти студенти за весь період навчання у вищому навчальному закладі].

Другий тиждень 13.11.13-17.11.13

[Результати ознайомлення з функціональними обов'язками викладача, куратора (класного керівника у навчальному закладі I-II рівнів акредитації)].

Аналіз відвіданих лекції та практичних (семінарських) занять провідних викладачів з метою ознайомлення з особливостями прояву ними професіоналізму, педагогічної майстерності].

[Опис загальних вражень за результатами роботи]

С х е м азапису змісту і ходу відвіданої лекції*Лівий бік розгортки*

<i>Попередні дані: предмет, курс, група, вид заняття, викладач, дата проведення</i>	<i>Структура, хід, зміст заняття. Діяльність викладача і студента на занятті. Методичне забезпечення</i>	<i>Хід часу</i>
1	2	3
Вступ до університетських студій 1-й курс, гр. "А", лекція; Сергієчко Ніна Семенівна 14.10.13р.	<p>I. Організаційна частина. Повідомлення теми та мети заняття. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності.</p> <p>II. Основна частина Усвідомлення нового матеріалу (вивчення нового матеріалу, засвоєння нових знань) Перевірка первинного сприйняття нового матеріалу.</p> <p>Узагальнення та систематизація нового матеріалу.</p> <p>III. Підсумкова частина. Підведення підсумків заняття. Ознайомлення з завданням для СРС.</p>	<p>8.00</p> <p>8.10-8.55</p> <p>8.55-9.05</p> <p>9.05-9.15</p> <p>9.15-9.20</p>

Висновки і пропозиції	
<i>Робота викладача для активізації діяльності студентів</i>	<i>Пропозиції щодо удосконалення роботи викладача для активізації діяльності студентів</i>
4	5
<p>Пояснення значущості теми; бесіда щодо важливості теми; проблемне завдання, питання щодо теми та ін. Формулювання і запис на дошці питань чи завдань, на яких студенти мають зосередити увагу під час лекції.</p> <p>Формулювання висновків усно, в бесіді зі студентами, складання узагальнюючих таблиць, схем тощо.</p>	<p>Доцільно створювати проблемну ситуацію, спонукаючи студентів до активності</p>

С х е м а

запису змісту і ходу відвіданого семінарського заняття

Лівий бік розгортки

<i>Попередні дані: предмет, курс, група, вид заняття, викладач, дата проведення</i>	<i>Структура, хід, зміст заняття. Діяльність викладача і студента на занятті. Методичне забезпечення</i>	<i>Хід часу</i>
1	2	3
<p>Вступ до університетських студій 3-й курс, гр. "А", Сем.заняття; Сергієчко Ніна Семенівна 14.10.13р.</p>	<p>I. Організаційна частина Підготовка до заняття (привітання, контроль наявності чи присутності студентів на занятті, з'ясування причин відсутності, відмітка в журналі відсутніх студентів, огляд підготовленості аудиторії та студентів, робочих місць до роботи). Ознайомлення з темою, метою та планом заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів. Актуалізація опорних знань</p> <p>II. Навчально-дискусійна частина: Вступне слово викладача. 8.10-8.55 Диспут на визначену тему за відомим планом; виступи доповідачів та їх опонентів; 8.55-9.05 Робота зі студентами, що не взяли участі, але готові до відповідей; 9.05-9.15 Висновок, узагальнення з кожного питання.</p> <p>III. Заключна частина: Мотивована оцінка роботи студентів. 9.15-9.20 Підведення підсумків роботи. Видача завдань для самостійної роботи студентів.</p>	<p>8.00</p> <p>8.10-8.55</p> <p>8.55-9.05</p> <p>9.05-9.15</p> <p>9.15-9.20</p>

Висновки і пропозиції	
<i>Робота викладача для активізації діяльності студентів</i>	<i>Пропозиції щодо удосконалення роботи викладача для активізації діяльності студентів</i>
4	5
<p>Перевірити наявність літератури; приготувати дискусійні питання.</p> <p>Постановка проблемних питань; опора на попередній досвід при обговоренні (зв'язок із попереднім заняттям); пояснення практичного значення теми.</p> <p>Використання таких технологій, як мозковий штурм, мультиголосування, мікрофон тощо</p> <p>Організація обговорення теми семінару, представлення різних точок зору для проведення дискусії; постановка уточнюючих запитань; спонукання до підсумків, узагальнень, висловлення власної думки, застосування інтерактивних технологій – робота в малих групах, в парах, займи позицію, дискусія, дебати тощо.</p> <p>Проведення бесіди: чого досягли, що сподобалось, що ні, оцінювання і самооцінювання діяльності групи і окремих студентів; застосування технологій -незакінчене речення, дерево рішень, мікрофон тощо</p>	<p>Доцільно створювати проблемну ситуацію, спонукаючи студентів до активності</p> <p>Варто дискусію проводити із заохоченням висловлення власної думки, а не тільки оперувати відомими фактами.</p>

С х е м а

запису змісту і ходу практичного заняття

Лівий бік розгортки

<i>Попередні дані: предмет, курс, група, вид заняття, викладач, дата проведення</i>	<i>Структура, хід, зміст заняття. Діяльність викладача і студента на занятті. Методичне забезпечення</i>	<i>Хід часу</i>
1	2	3
<p>Вступ до університетських студій 1-й курс, гр. "А", практ. заняття; Сергієчко Ніна Семенівна 14.10.13р.</p>	<p>I. Організаційна частина Підготовка до заняття Ознайомлення з темою та планом заняття.</p> <p>II. Розв'язання пізнавальних завдань Повідомлення теми, формулювання мети та основних завдань (мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів). Контроль вихідного рівня знань (актуалізація знань) студентів. Пояснення особливостей виконання завдань.</p> <p>III Обговорення отриманих результатів</p> <p>IV. Підведення підсумків заняття Аналіз роботи групи, Усний захист практичної роботи, письмовий звіт. Оцінювання ефективності заняття та діяльності окремих студентів Настанови для домашнього завершення практичної роботи. Домашнє завдання та завдання для СРС.</p>	<p>8.00</p> <p>8.05- 8.10</p> <p>8.10- 8.20</p> <p>8.22- 9.00</p> <p>9.00- 9.20</p>

Висновки і пропозиції	
<i>Робота викладача для активізації діяльності студентів</i>	<i>Пропозиції щодо удосконалення роботи викладача для активізації діяльності студентів</i>
4	5
<p>Підготувати систему завдань, що виконується на основі текстів або дослідів. Використання інтерактивних технологій – робота в малих групах, в парах, проекти, імітація, симуляція, кейс метод тощо</p> <p>Підведення підсумків і обговорення результатів у загальному колі</p> <p>Самооцінювання діяльності групи і окремих студентів; застосування технологій – незакінчене речення, дерево рішень, мікрофон тощо</p> <p>Аналіз досягнень і діяльності окремих студентів та групи в цілому</p>	<p>Доцільно створювати проблемну ситуацію, спонукаючи студентів до активності</p>

ПРОГРАМА

спостереження й аналізу занять
у вищому навчальному закладі

1. Загальні відомості про навчальне заняття:
 - тема навчального заняття, її зв'язок з попередніми і наступними, місце у відповідному розділі;
 - форма, тип навчального заняття, його структура, відповідність темі та поставленій меті;
2. Підготовка викладача до організації навчального заняття: визначення структури, використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного матеріалу.
3. Постанова мети, завдань навчального заняття як кінцевого результату, необхідного для досягнення викладачем та студентами, створення у студентів установки на досягненні мети
4. Відбір змісту навчального матеріалу, розвиток особистісного ставлення студентів до нього:
 - раціональний відбір наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку умінь, навичок студентів, їхнього соціального становлення, подальшого навчання;
 - спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціального значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів;
 - відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям;

– стимулювання інтересу студентів до змісту, (новизна знань, умінь, їхня різностороння значущість, парадоксальність понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);

– інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами.

5. Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання; активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження.

6. Діяльність викладача:

– ставлення до студентів: наявність позитивної установки;

– стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами;

– забезпечення дисципліни як організації порядку на навчальному занятті

7. Діяльність студентів:

– ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація;

– ставлення до особистості викладача, вияв до нього;

8. Організація міжособистісної взаємодії студентів та розвиток їхніх взаємин:

– створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;

– застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

9. Отримання зворотного зв'язку:

- методи, прийоми організації зворотного зв'язку на кожному етапі навчального заняття;
- перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;
- застосування зворотного зв'язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять;
- застосування зворотного зв'язку, оцінювання для усвідомлення студентами досягнутих успіхів, перспектив їхнього розвитку;
- об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів;
- мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.

10. Загальні висновки (пропозиції і поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних навчальних занять).